

HUMAN ACTIVITIES

BELEIDSPLAN 2025-2028

LEREN, GRAVEN, BOUWEN

INHOUDSOPGAVE

1. BELEIDSPLAN 2025-2028 - ARTISTIEKE VISIE	1
1. LEREN	2
1.1. LEREN > TENTOONSTELLING: CATPC in het Van Abbe	2
1.2. LEREN > EDUCATIE: Now You Know lesprogramma.....	3
1.3. LEREN > ONDERZOEK EN ONTWIKKELING: Ecole Luyalu	3
2. GRAVEN.....	4
2.1. GRAVEN > CONFERENTIE: Now You Know, in de Cacaohaven	4
2.2. GRAVEN > EXPOSITIE: Graaf Waar Je Staat / Dig Where You Stand, II & III.....	5
3. BOUWEN	5
3.1. BOUWEN > ACTIE: Dawn of the Post Plantation.....	5
3.2. BOUWEN > PLATFORM: White Cube Zeeland.....	6

1. BELEIDSPLAN 2025-2028 - Artistieke visie

Zoals de gemeenschappen, die wonen en werken op de plantages die de Nederlandse musea hebben gefinancierd, helaas op geen enkele wijze voordeel halen uit de inclusieve en diverse programma's van deze zelfde musea, zo geldt dat ook voor een flink deel van de Nederlandse arbeidersklasse. Ook een deel van de bevolking in Nederland voelt zich gemarginaliseerd en ziet niet in hoe kunst zoals getoond in instellingen hen tot voordeel kan zijn. We durven te stellen dat als kritische en emancipatorische hedendaagse kunst opereert in instellingen waar de meerderheid van de zich te emanciperen mensen zich niet welkom voelt en er geen praktisch voordeel uit haalt, deze kunstwereld zelf het pad tot uitdoving van het draagvlak voor kunst paveit.

En toch willen mensen maatschappelijke verandering, toch willen zij zich uiten, en toch maken zij kunst, presenteren zij kunst... Wij hebben op een van de moeilijkste plekken op aarde bewezen dat juist 'amateurkunst' (als in: kunst die tot stand komt buiten opleidingen en instituties) die in verbinding staat met de gemeenschap en deel is van een artistiek-maatschappelijk netwerk, zeer goede en relevante kunst kan zijn, een enorme urgentie kan hebben en bij uitstek grote sociale en culturele ongelijkheid kan agenderen én problemen op kan lossen. **De tijd is rijp om de geleerde lessen uit Lusanga in Nederland verder te zetten en toe te passen.**

Wij zijn er van overtuigd dat in de samenwerking tussen aan de ene kant de gemeenschappen die de bouw van het Stedelijk en het Van Abbe bekostigd hebben en die nog steeds vrijwel onbetaald de cacao produceren die in de Amsterdamse havens opgeslagen ligt, en aan de andere kant zij die in onze eigen regio hagelslag op hun brood strooien, maar evenmin veel te verwachten

hebben van de 'oplossingen' die in musea tentoongesteld worden – dat uit die samenwerking een nieuwe zinderende dynamiek kan ontstaan, een nieuwe kunstpraktijk die opnieuw een stuwende kracht voor maatschappelijke, sociale en economische ontwikkeling wordt.

Om ervoor te zorgen dat de regeneratieve kracht van deze kunst niet alleen ten dienste komt van de kosmopolitische grootstedeling of het academische en artistieke debat in kleine kring, maar juist ook van de gewone bevolking op het platteland en in de stad, zullen wij in de komende jaren ook in Nederland een omgekeerd gentrificatie programma uitvoeren. Wij genereren ons programma daar waar ons publiek is: van de havens tot op het platteland, in musea in de randstad én de provincie, op academies en scholen, op feesten, partijen en zomerfestivals, op televisie en natuurlijk online en in connectie met een groot internationaal netwerk. Met de *lessons learned* sinds 2010 bouwen we

vervolgens een nieuw kunstplatform in het meest achtergestelde gebied van de provincie Zeeland: de White Cube in Zeeuws-Vlaanderen.

Wij noemen dit programma: LEREN, GRAVEN, BOUWEN. We gaan met gemeenschappen in Nederland de lessen van de plantage leren, vervolgens graven we in de lokale Nederlandse sociaal-economische condities en gaan bouwen aan de infrastructuur voor een nieuw soort kunst. Met LEREN, GRAVEN, BOUWEN leveren we een constructieve en innovatieve bijdrage om de maatschappelijke problemen en de culturele en sociale ongelijkheid in Nederland bij de wortels aan te pakken via de middelen van de kunst. Deze programmalijnen

bestaan uit in totaal 7 activiteiten, die elkaar overlappen en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Achteraan dit programmaplan ziet u in één overzicht een planning van alle verschillende activiteiten in de jaren 2025 t/m 2028. Per activiteit wordt in dit hoofdstuk nader ingegaan op de inhoud en uitwerking; de betrokken partners; de beoogde kunstenaars (voor zover bekend); de belangrijkste publieksgroepen en het beoogde bereik. Dat laatste wordt nader beschreven in ons presentatieplan. Daar wordt ook beschreven hoe we ons positioneren en inbedden binnen de Nederlandse en de lokale of regionale culturele infrastructuur, en in internationale context.

1. LEREN

Introductie

In LEREN gaan we eerst luisteren naar de plantage. We richten ons op de volgende vragen: kan dekolonisatie van musea meer betekenis hebben indien de gemeenschappen op de plantages die deze musea hebben gefinancierd zich ook kunnen dekoloniseren? Kunnen die gemeenschappen een gedeeld belang in de toekomst van die musea krijgen? Het stelt vervolgens de vraag: Wat kunnen mensen in Nederland daarvan leren? Hoe kan kunst in Nederland weer betekenisvol worden? Doel is de kruisverbanden tussen Lusanga en Nederland aan te tonen en onderlinge solidariteit te bewerkstelligen. Dat krijgt de vorm van een tentoonstelling, een educatief lespakket en een school. Dat doen we met name voor een publiek bij musea, festivals en scholen. We beschrijven de activiteiten hieronder.

1.1. LEREN > TENTOONSTELLING: CATPC in het Van Abbe

CATPC in het Van Abbe is het startschot van LEREN, GRAVEN, BOUWEN. Het vindt direct plaats na afloop de Biënnale in Venetië 2024 in het Van Abbemuseum in Eindhoven en wordt wereldwijd de eerste tentoonstelling waarin een gemeenschap van plantagearbeiders reflecteert op de collectie van een vooraanstaand museum, en de ‘meesters’ in de kunstgeschiedenis, die feitelijk door de arbeid op de plantages zijn aangekocht, en opgehangen in gebouwen die met winsten uit plantages zijn gefinancierd.

De arbeid van plantagegemeenschappen wereldwijd heeft de belangrijkste Nederlandse musea voor hedendaagse kunst, zoals het Stedelijk Museum en het Van Abbemuseum, baksteen voor baksteen betaald. De winsten kwamen niet alleen uit de verkoop van koffie, cacao tabak en palmolie, maar vooral ook uit speculatie op de belofte van toekomstige winsten. Het is geen toeval dat een van grootste opslagplaatsen voor onbetaalde arbeid ter wereld zich op vijftien kilometer van het Stedelijk Museum bevindt, de Amsterdamse cacaohaven, en dat deze cacaohaven nog steeds een inkomstenbron vormt voor Stedelijk. Hoewel musea hun koloniale verleden onderzoeken, divers en inclusief pogen te zijn, en inmiddels een deel van hun aankoopbudget besteden aan kunstenaars van kleur, kan naar onze mening van dekolonisatie van een museum pas sprake zijn als de plantagearbeiders zich ook zelf kunnen dekoloniseren en er een vorm van restitutie plaatsvindt. Hoewel deze arbeiders de ervaringsdeskundigen zijn en in bepaald opzicht

grootaandeelhouders van het museum, zijn zij bij ons weten nog nooit uitgenodigd om over de toekomst van het museum te komen debatteren. In de tentoonstelling *CATPC in het Van Abbe* wordt die verbinding wel gelegd; de connectie tussen de arbeid van de plantagearbeiders, de kunst van CATPC, de geschiedenis van de koloniale moderniteit, en de kunsthistorische collectie van het Van Abbemuseum. De interventie wordt gezamenlijk gecureerd door museumdirecteur Charles Esche en CATPC als onderdeel van IHA programma. Het Van Abbe heeft IHA gevraagd een rol te spelen in het proces dat het museum doormaakt en die draait om de vraag: Hoe kunnen bestaande musea hun schatplichtigheid aan de plantage vereffenen en zorgen dat kunst bijdraagt aan dekolonisatie? Hierin liggen de ambities van IHA en het museum op één lijn. Beide zoeken een transformatie door de kunstwerken en de verhalen die ze vertellen te situeren in deze tijd, in dit geval de plaats en

omstandigheden van de bewoners van de plantage in Congo en die in Eindhoven.

CATPC heeft het verzoek van het Van Abbemuseum aanvaard, op een voorwaarde: CATPC wil de gemeenschap die het Van Abbe heeft betaald eerst kunnen consulteren en toestemming vragen om in het Van Abbe te exposeren. Een delegatie van CATPC reist daartoe naar Medan, Indonesië. Het doel is dat *CATPC in het Van Abbe* een blijvend effect heeft op de werkwijze van het museum. Het Van Abbe zal de collectie niet alleen uitbreiden met werken van CATPC, maar zal collectieven en gemeenschappen van plantages in Afrika en Indonesië blijvend betrekken bij de uitbreiding van haar collectie, en met haar publiek in gesprek gaan over de interpretatie van moderne en hedendaagse kunstwerken in het licht van dekoloniaal denken. Cruciaal is dat de opbrengsten van de aangekochte werken substantieel genoeg zijn voor aankoop van stukken uitgeputte plantagegrond: een concrete manier van restitutie. In een omkering van de rollen is het nu het museum dat de productiemiddelen teruggeeft aan de gemeenschap die die musea in de eerste plaats financierde.

1.2. LEREN > EDUCATIE: *Now You Know* lesprogramma

Educatieprogramma waarmee de jeugd in heel Nederland wordt geactiveerd en kan leren van de lessen van Lusanga. Voor uiteenlopende doelgroepen, van middelbare en VMBO leerlingen tot kunststudenten.

Nederlandse middelbare scholieren, VMBO leerlingen en studenten aan het kunstvakonderwijs leren in deze activiteit over Lusanga als een extreem voorbeeld hoe een gemarginaliseerde gemeenschap *against all odds* het recht op kunst terugneemt van de economische en culturele elites die eeuwenlang boven hen zijn gesteld. In het programma nemen leerlingen deel aan een serie workshops met CATPC en andere kunstenaars, waarin zij de ervaring krijgen dat ook zij recht hebben en het initiatief kunnen nemen om hun eigen leefwereld en bestaan vorm te geven. Leerlingen bezoeken de verschillende activiteiten, bijvoorbeeld de tentoonstelling in het Van Abbemuseum.

De expositie zal handvatten formuleren waarmee ook andere instituten in Nederland zich daadwerkelijk kunnen dekoloniseren. CATPC zal een *toolkit* ontwikkelen die door andere Nederlandse musea kan worden ingezet, in de vorm van een serie aanbevelingen en publieke workshops om de plantages te dekoloniseren en strategieën om tot restitutie te komen en tot inspraak van de brongemeenschappen.

Naast beïnvloeding van (Nederlandse) musea, willen we ook het publiek de mogelijkheid bieden direct bij te dragen aan dekolonisatie van plantages. Dat doen we via een speciaal aanbod in museumshops in heel Nederland. We stellen in de winkels kleine schaalmodellen van de White Cube tentoon, liefdevolle zelfportretten van de leden van CATPC in chocola én fair trade CATPC chocoladerepen. Alle opbrengsten gaan naar CATPC die hiermee hun land kopen en herstellen. Tenslotte koppelen we de expositie in het Van Abbemuseum aan een langlopend lesprogramma voor de jeugd, dat we hieronder uiteen zullen zetten.

1.3. LEREN > ONDERZOEK EN ONTWIKKELING: *Ecole Luyalu*

***Ecole Luyalu* is een langlopend educatief en onderwijsproject, een autonome en informele school. Het onderzoek dat op de plantage plaatsvindt wordt gekoppeld aan een wetenschappelijk onderzoeksproject in Nederland. Het is de motor achter het programma LEREN, BOUWEN, GRAVEN.**

De school komt voort uit de kunstpraktijk van CATPC. In het hart van het Congolese plantagesysteem, heeft de inheemse gemeenschap samen met Institute for Human

Activities een methodologie opgezet waarmee artistieke middelen ingezet worden als instrument voor restitutie, voor sociale, land-, gender- en klimaat-rechtvaardigheid.

In samenwerking met SCCA in Tamale, Ghana en BlaxTARLINES in Kumasa, Ghana is de school een werkmodel voor kennisopbouw en -uitwisseling. Het doel van de lokale gemeenschap is om de kennis te vergaren waarmee zij op eigen termen internationale samenwerkingen en allianties tot stand kunnen brengen, zodat zij hun agenda van autonomie kunnen doorvoeren en er wederzijds geleerd kan worden. Het programma ontwikkelt hulpmiddelen die lokale gemeenschappen kunnen inzetten om de controle over hun cultuur, kunst, hun land en hun samenleving terug te krijgen. Hieronder vallen regeneratieve kunst, tools voor collectie-interventies, activistische programma's voor innovatieve financiële en juridische vormen van restitutie

en landherstel, landbouwkunde, architectuur, etc. In de periode t/m 2028 wordt dit verder ontwikkeld als een *learning center* voor lokale gemeenschappen en denktanks waar het vertalen van kennis naar actie en het vormen van een solidair netwerk van arbeiders, kunstenaars en educatoren centraal staat. Artistieke vragen sturen het proces, gecentreerd rond de concepten *muzindi* (diep denken), *kukingu* (compositie) en *luyalu* (kracht). Een belangrijke *tool* in het educatie- en onderzoeksprogramma is het online platform White Cube Online. Hier wordt alle kennis verzameld en toegankelijk gemaakt (zie ook het presentatieplan).

2. GRAVEN

Introductie

De programmalijn GRAVEN stimuleert gemeenschappen in Nederland te graven in de eigen sociale, economische en artistieke ondergrond. Terwijl gemeenschappen van plantagearbeiders weinig voordeel behalen bij de programma's van hedendaagse kunst in Nederlandse musea, neemt ook een groot deel van de Nederlandse bevolking de emancipatorische claims van kunst niet serieus. Door te graven worden parallellen zichtbaar, en kunnen gemeenschappen in Nederland net als die op de plantage, zichzelf met kunst ontdekken en vrijmaken, en weer grip op de eigen realiteit krijgen. Dat vertaalt zich naar twee activiteiten: een conferentie met een tv-programma, en een reizende expositie. Deze zijn met name gericht op arbeidersgemeenschappen, cultureel geïnteresseerd publiek, vakpubliek en jongeren. We beschrijven de activiteiten hieronder.

2.1. GRAVEN > CONFERENTIE: *Now You Know, in de Cacaohaven*

Het startpunt van GRAVEN is een conferentie in een loods in de Amsterdamse cacaohaven. Hier zullen alle betrokkenen uit de waardeketen bijeenkomen en naar oplossingen zoeken.

De reacties op de tentoonstellingen van CATPC in het Nederlands paviljoen op de Biënnale van Venetië en vervolgens in het Van Abbemuseum in Eindhoven liepen flink uiteen. Deze perspectieven, visies en posities worden mogelijk gemaakt omdat de presentatie in Venetië de waardeketen op scherp stelt en de expositie in het Van Abbe enerzijds een complexe gelaagde collectie-interventie is, maar anderzijds een leesbare en herkenbare tentoonstelling, waar iedereen een mening over mag en zal hebben. Juist doordat we de connectie maken met herkenbare producten zoals chocola, kunnen ook mensen die zich niet herkennen in de discussies in de hedendaagse kunst, nu wel meespreken.

Dat gesprek gaan we voeren in een van de gigantische loodsen van de Amsterdamse cacaohaven. Omgeven door de arbeid van miljoenen arbeiders wereldwijd zullen uiteenlopende partijen spreken over sociale ongelijkheid, over wat kunst vermag, en waar de oplossingen liggen. Er komen niet alleen representanten

van mensen wiens arbeid in de cacaohavens opgeslagen ligt, of de arbeiders die nu werkzaam zijn in deze haven, maar ook directeurs van de musea die *nog steeds* gefinancierd worden door het bedrijven in het hedendaagse plantagesysteem. Maar ook de bedrijven daarachter worden uitgenodigd, politici, kunstenaars, wetenschappers, educatoren en activisten, en natuurlijk de consumenten – representanten van de anderhalf miljoen Nederlanders die 's ochtends hagelslag op hun brood strooien. Zo zullen, juist op deze locatie, diepere, inventievere en radicalere vormen van kunst besproken kunnen worden, dan de 'dekoloniale' kunst in de musea, die weliswaar betoogt dat de wereld ongelijk is en anders moet zijn, maar daar vaak geen praktische uitwerking aan geeft. De conferentie is het startshot van GRAVEN: we willen de condities van kunst radicaal onderzoeken om daarmee een nieuw mandaat voor kunst te vinden.

2.2. GRAVEN > EXPOSITIE: Graaf Waar Je Staat / Dig Where You Stand, II & III

***Graaf Waar Je Staat* (internationale titel: *Dig Where You Stand, DWYS*) is een serie reizende tentoonstellingen die arbeidersculturen onderzoekt. Het is een sleutelexpositie binnen het programma: DWYS genereert lokale kennis in een artistiek en curatorieel format-op-maat voor elke gekozen locatie.**

De conceptuele basis van deze tentoonstellingenreeks ligt in het boek *Gräv där du står* (1978) van de Zweedse auteur Sven Lindqvist en de daaruit voortvloeiende beweging die werknemers aanmoedigt om de geschiedenis van hun werkplek zelf te onderzoeken en te documenteren. Geselecteerde kunstenaars onderzoeken hoe ze de bestaande waardesystemen van de kunstmarkt kunnen uitdagen en omkeren, met als doel de autonomie van gemeenschappen te herstellen. *Graaf Waar Je Staat* biedt niet alleen strategieën voor de bevrijding van de voortdurende extractieve en uitbuitende processen binnen en buiten de kunstwereld, maar test en confronteert deze ook in de praktijk. Sommige werken opereren in het symbolische veld, andere onderzoeken diepe lagen van exploitatie in hun eigen ziel, zoals bijvoorbeeld carnavalswagens van carnavalsvereniging de Betekoppen, Sas Van Gent, anderen creëren nieuwe economische opportuniteiten. De eerste DWYS tentoonstellingen, in Lagos, Togo, en Tamale, werden samengesteld door de Nigeriaanse

curator Azu Nwagbogu in samenwerking met de opkomende curator Esinam Damale. Voor de Nederlandse tentoonstellingen 2025-2028 wordt dit concept voortgezet. We vragen ook bij uitstek kunstenaars opererend in niet-elitecontexten, en kunstenaars die een achtergrond hebben in praktijkonderwijs. De tentoonstelling laat kunstenaars en collectieven zien die zich bezighouden met de (Nederlandse) populaire volks- en consumptiecultuur, en verbindt die met visies uit de zogeheten *Global South*. Het zal naast de lokale arbeidsgeschiedenis van elke tentoonstellingslocatie ook de verbinding die daar bestaat tot het landschap en de natuur verdiepen. De tentoonstellingsserie brengt overigens niet alleen voorbeelden van regeneratieve praktijken samen, maar fungeert ook zelf als regeneratief middel. Terwijl het reist en evolueert in zijn verschillende iteraties, laat het op elke locatie een groeiende *toolkit* achter voor het opbouwen van een eigen regeneratieve economie.

3. BOUWEN

Introductie

Institute for Human Activities werkt aan een materiële en structurele verandering van het Nederlandse kunstklimaat en daarbuiten, middels kunst. In BOUWEN doen we twee dingen. We bewegen alle partijen die winst halen uit het plantagesysteem ertoe, plantage-arbeidersgemeenschappen te steunen die hun land en waardigheid terugnemen, en dan niet alleen symbolisch, maar ook materieel. Dit wordt een breed actieprogramma waarbij de nadruk ligt op restitutie. In dit spoor bouwen we met de lessen van de plantage een nieuw kunstplatform in Zeeuws-Vlaanderen.

3.1. BOUWEN > ACTIE: Dawn of the Post Plantation

***Dawn of the Post Plantation* is een programma van concrete acties voor steun van plantagearbeiders.**

De nieuwe film *Dawn of the Post Plantation* toont de queeste van Congolese plantagearbeiders voor gerechtigheid, om zowel musea, kunstenaars als financiële instellingen en bedrijven te bewegen om de uitputtingslag op de plantages te beëindigen. Deze film

vormt het verslag, maar is vooral het breekijzer om deuren te openen en op corporate niveau met deze partijen aan tafel te komen en de gemeenschap het land terug te geven. De film wordt samen met de BBC geproduceerd, gerealiseerd, en gedistribueerd.

3.2. BOUWEN > PLATFORM: *White Cube Zeeland*

In Zeeuws-Vlaanderen bouwen we een nieuw kunstplatform, waar plantagearbeiders uit Afrika als een omgekeerde vorm van ontwikkelingshulp, de lokale Zeeuwse arbeidersbevolking gaan helpen om maatschappelijke problemen op te lossen en de kunst voor de 21^e eeuw te maken.

Op een verlaten stuk land in Zeeuws-Vlaanderen bouwen we een tweede white cube. Dit podium bouwen we in het geïndustrialiseerde platteland, naast de grootste stikstof uitstotende fabriek van Nederland, ingesloten tussen de kerncentrales van Borsele en Doel. Wie kansen ziet vertrekt, de resterende bevolking wordt aangevuld met daklozen en asielzoekers en leeft in een zelfverkleerde identiteitscrisis.

Gekoppeld aan de White Cube in Lusanga, ontstaat hier een nieuw podium en een nieuwe zinderende dynamiek, in een onvermoede combinatie van mensen, gemeenschappen, disciplines, activiteiten en ideeën. Op het Zeeuws-Vlaamse platteland, van en voor de Zeeuws-Vlaamse gemeenschap, gaan de plantagearbeiders uit Congo en partners de lokale gemeenschappen helpen het heft in eigen hand te nemen, via de middelen der kunst. Om ervoor te zorgen dat de regeneratieve kracht van deze nieuwe kunst uiteindelijk niet ten dienste komt van de kosmopolitische gootstedeling of het academische en artistieke debat in kleine kring, maar juist van de gehele bevolking op het platteland in de regio, ontwikkelen wij hier op deze locatie (net als Lusanga op een afgelegen, niet voor de hand liggende plek, maar middenin de gemeenschap) een permanente locatie. Hier zal kunst niet enkel 'agenderen' maar regeneratief zijn en een nieuwe, sociale, economische en ecologische dynamiek creëren, vanuit de gemeenschap zelf. In White Cube Zeeland gaan wij

opbouwen wat van kunst in de 21e eeuw verwacht mag worden.

Het plan past in de ambitie van de Zeeuwse en nationale overheid om de creatieve industrie bij grote maatschappelijke opgaven te betrekken. De gedeputeerde van economie en cultuur van de Provincie Zeeland verwelkomt het initiatief (zie brief), en er wordt op ambtelijk niveau gekeken naar het beschikbaar stellen van een specifieke locatie van 20 hectare groot in Zeeuws-Vlaanderen, waar wij het platform kunnen bouwen.

De White Cube in Zeeland zal gekoppeld en verbonden zijn aan de White Cube in Lusanga, zodat de leden van CATPC met hun opgebouwde onmiskenbare expertise hoe met kunst een nieuwe wereld mogelijk te maken kan worden ingezet. Essentieel is de voorbeeldfunctie van andere gemeenschappen die hun cultuur en land en kunst terug hebben weten te claimen.

In een vervuild krimpgebied zonder cultuurparticipatie willen we voorbeeldstellend zijn, en een reveil mogelijk maken, waar een sterke en een weerbare gemeenschap grip krijgt op haar leven, verbindingen kan bewerkstelligen tussen oude en nieuwe groepen, in verbinding staat met de wereld en de instituten, en zo de eigen toekomst kan vormgeven. Dit is wat een kunstpodium in de 21^e eeuw moet zijn.